

Bijlage 1

Verslag van het gesprek dd 11 maart 2010 tussen de Icesave spaarders en het Ministerie van Financiën.

Aanleiding

Het gesprek dat op 11 maart jl. heeft plaatsgevonden tussen het ministerie en de Icesave 100+ spaarders (hierna: spaarders). Het ministerie van Financiën (hierna: het ministerie) en de spaarders hebben het verslag gezamenlijk opgesteld.

Uitgangspunt spaarders

De spaarders geven aan te streven naar herstel van hun pensioenen, eigen geld in hun eigen woning en onderneming, door middel van een diplomatieke oplossing.

Uitgangspunt Financiën

Het ministerie geeft aan dat wat betreft de val van Landsbanki er een aantal kwesties is dat zorgvuldig onderscheiden moeten worden. Ten eerste de kwestie dat de staat IJsland verplicht was ervoor te zorgen dat het IJslandse depositogarantiestelsel tot het maximum uit de IJslandse wet en de Europese richtlijn de Nederlandse spaarders zou compenseren. Dit is door Nederland voorgeschoten en moet dus door de staat IJsland weer worden terugbetaald. Deze kwestie speelt dus tussen de twee staten.

Een tweede kwestie is dat de failliete boedel van het oude Landsbanki eerlijk verdeeld moet worden tussen de verschillende schuldeisers van die boedel. Dit moet gebeuren volgens het toepasselijk IJslands recht binnen daarvoor geldende internationale normen. Hierbij hebben DNB, de Nederlandse staat, de spaarders en andere bevoorrechte crediteuren in wezen hetzelfde belang, maar is de wederpartij allereerst de failliete boedel en niet de IJslandse staat.

Een derde kwestie is de door de spaarders ingenomen positie dat de IJslandse autoriteiten in strijd met het non-discriminatie beginsel hebben gehandeld bij de noodmaatregelen direct na de val van de IJslandse banken. Dit betreft allereerst een conflict tussen de spaarders en de IJslandse staat, waar het aan de spaarders zelf is om voor hun eigen belang op te komen. Zij hebben allen ook een aanvullende uitkering gekregen uit het Nederlandse depositogarantiestelsel, zodat zij tot € 100.000 gecompenseerd zijn. Net als in andere gevallen waarin er schade is geleden boven het maximum van het Nederlandse depositogarantiestelsel is het aan spaarders zelf claims boven dit maximum uit te oefenen.

Verwachtingen van de boedel

De spaarders geven aan te verwachten dat, als de wisselkoers niet herstelt, zij nu reeds minimaal 37% van hun spaargeld kwijt zijn, plus jarenlang renteverlies.

De situatie in de boedel is sterk gewijzigd sinds oktober 2008. De Nederlandse vorderingen op de boedel zijn omgezet in IJslandse Kronen. De IJslandse Krone is sinds deze omzetting 37% in waarde gedaald, van 170 Kronen per Euro als omzettingsskoers, naar 270 Kronen per Euro nu (bron: ABN AMRO). Omdat de bezittingen van de bank grotendeels uit buitenlandse valuta bestaan, is het verwachte uitkeringspercentage in Kronen sterk gestegen, maar die Krone is geen tweederde meer waard in Euro's.

Het ministerie merkt op dat de omzetting bij faillissement naar ISK voortvloeit uit IJslands recht en overigens als systematiek internationaal niet ongebruikelijk is. Verder geldt dat de koers van de ISK nog kan gaan bewegen, en dat kan beide kanten op. IJsland heeft een systeem van capital controls ingesteld, waardoor er op dit moment geen vrije prijsvorming is van de ISK. Overigens hanteren andere bronnen (dan ABN-AMRO) andere koersen. De IJslandse centrale bank hanteert een koers van 162 ISK per Euro en ook online currency converters hanteren die koers. De spaarders merken op dat die koersen alleen informatief zijn en er niet tegen gehandeld wordt.

Verhouding IJslandse en Nederlandse spaarders

De spaarders merken op dat de IJslandse spaarders nooit spaargeld zijn kwijt geweest door het faillissement van Landsbanki, doordat ze ondergebracht zijn in een nieuwe, door de IJslandse staat opgerichte bank, alleen voor IJslanders. Nederlandse spaarders met een rekening bij het Nederlandse bijkantoor van Landsbanki, Icesave zijn in de af te wikkelen boedel van Landsbanki oud achtergebleven. Dit verschil is volgens de spaarders uitsluitend op woonplaats van de spaarder gebaseerd. Dit is een schending van o.a. artikel 4 van het EER verdrag.

Belangrijk voor de beantwoording van die vraag is of het een ongerechtvaardigd onderscheid betreft of de maatregelen die IJsland indertijd heeft genomen adequaat en proportioneel zijn geweest. Het is aan de rechter om hier een finaal oordeel over te vellen.

De spaarders vinden dat er sowieso sprake is van discriminatie. Als daarvoor al een rechtvaardigingsgrond zou bestaan, dan is het aan IJsland om dat hard te maken. Zolang dat niet het geval is zou Nederland voor zijn burgers moeten opkomen. Dat dit niet gebeurt vinden de spaarders onbegrijpelijk.

Het ministerie herhaalt dat het de spaarders vrijstaat een gerechtelijke procedure te beginnen, of, zoals zij gedaan hebben een klacht in te dienen bij de EFTA Surveillance Authority. In zo'n procedure is IJsland verplicht zich te verantwoorden jegens de EFTA met betrekking tot hun discriminerende handelen. Het is echter aan de EFTA Surveillance Authority zo'n procedure in te stellen, al dan niet na ontvangst van een klacht van de spaarders.

EFTA klacht

De spaarders refereren aan hun klacht over de verdragsschending die zij hebben ingediend bij de EFTA (European Free Trade Association) Surveillance Authority (ESA), het orgaan dat toeziet op naleving van het EER verder (het verdrag op de Europese Economische Ruimte). In de loop van de gebeurtenissen zijn er meer partijen die geklaagd hebben over IJsland. De spaarders merken op dat zij een uitzonderlijke positie innemen. Zij stellen dat van de 350.000 spaarders bij Icesave er slechts 500 zijn die direct persoonlijk getroffen zijn. Alle andere schuldeisers van het failliete Landsbanki zijn inmiddels institutioneel. Het gaat hier om 40 miljoen Euro in een faillissement van 30 miljard Euro, iets meer dan een promille dus.

De klacht richt zich volgens de spaarders dan ook op het verschil dat is gemaakt tussen IJslanders en niet-IJslanders, voor zover die niet-IJslanders daar persoonlijk ernstig door zijn getroffen: de 500 Nederlandse spaarders. Wat betreft de institutionele schuldeisers heeft de ESA al beslist dat overmacht de splitsing van de bank noodzakelijk maakte, en dat de gevolgen ervan niet teniet

gedaan kunnen worden. Wat de spaarders betreft geldt dat niet. De desastreuze gevolgen voor de 500 spaarders kunnen relatief gemakkelijk door IJsland worden opgeheven, waardoor de discriminatie geen onmiddellijk effect meer heeft. De spaarders geven aan op zo kort mogelijke termijn een overeenkomst met IJsland op dit punt te zoeken. Doordat de IJslandse minister via de door hem verstuurde brief (zie verslag van het ministerie) uitdrukkelijk iedere steun aan de spaarders heeft afgewezen, is de IJslandse regering niet meer bereid in overleg te blijven met de spaarders.

Het ministerie antwoordt dat de brief die de toenmalige minister van Financiën naar zijn IJslandse ambtgenoot heeft gestuurd, is verzonden nadat op hoog ambtelijk niveau uit IJsland om opheldering was gevraagd naar aanleiding van de commotie die begin juli 2009 ontstond in IJsland over berichten in de IJslandse media over de positie van de Nederlandse minister van Financiën in het kader van de juridische acties van de spaarders richting de IJslandse autoriteiten. Dat was op het moment dat – naar het ministerie toen aannam – het IJslandse parlement op het punt stond in te stemmen met de leningovereenkomst. In de brief aan de IJslandse minister van Financiën is uiteengezet dat het burgers uiteraard vrij staat om juridische procedures (in IJsland maar ook daarbuiten) tegen IJsland te beginnen, maar dat de Nederlandse staat daarin geen rol vervult. Daarnaast hebben de spaarders begin 2009 IJslandse parlementariërs opgeroepen om met een tegenvoorstel te komen in plaats van de toen voorliggende leenovereenkomst goed te keuren. De spaarders stelden toen voor om één totale oplossing te creëren voor alle financiële problemen die de crisis opgeleverd had. Het ministerie merkt op dat zo'n oplossing vanwege de door de 100+ spaarders voorgestelde lage rente (1%) uiteindelijk zeer grote financiële consequenties zou hebben voor de Nederlandse belastingbetaler. In feite zou dan indirect de Nederlandse belastingbetaler via gederfde rente-inkomsten de spaarders compenseren boven het maximum van het Nederlandse depositogarantiestelsel. (En bij het gesuggereerde percentage zou het zelfs nog veel meer kosten, dan wat de schade van de spaarders is.) Een dergelijke aanpak acht het ministerie niet in het belang van de Nederlandse staat. Het ministerie benadrukt dat de brief van 8 juli 2009 overigens niet zag op dit tegenvoorstel van de spaarders, maar slechts op eerder genoemde commotie over publicaties in de IJslandse pers en een juiste verdeling van verantwoordelijkheden. De spaarders geven aan het te betreuren dat het ministerie geen contact met hen heeft gehad alvorens te communiceren richting IJsland, zeker aangezien het ministerie weet welke belangen er voor hen op het spel staan.

Wat de spaarders niet willen

De spaarders geven aan niet in IJsland te willen procederen.

Zij stellen dat alle leden van het IJslandse hooggerechtshof in ten minste één controleorgaan op de banken zitten. Zij vormen deel van de oplossing waartegen zij als Nederlandse spaarders wensen op te komen. De spaarders zijn er dan ook van overtuigd dat een onafhankelijke rechtsgang op dit punt in IJsland niet mogelijk is.

Het ministerie stelt dat het de spaarders vrij staat in IJsland en daarbuiten te gaan procederen of bij bevoegde instellingen klachten in te dienen, en dat het ministerie hen daarbij geen strobreed in de weg wil leggen.

Volgens de spaarders zou het ministerie daarmee de onterechte suggestie kunnen wekken dat de spaarders dat overwegen.

Verzoek van de spaarders aan het Ministerie

De spaarders willen niet meer, dan dat de minister in IJsland aangeeft er grote waarde aan te hechten als IJsland bij voorbaat de effecten van de discriminerende IJslandse maatregel ten aanzien van de resterende Nederlandse spaarders weg zou nemen.

Het ministerie merkt op dat de minister van Financiën informeel meermalen zijn IJslandse ambtgenoot heeft aangesproken op een gelijke, faire behandeling van alle depositohouders waaronder begrepen de 100+ spaarders. Het in dat verband expliciet oproepen tot een oplossing voor alléén de 100+ spaarders zou met dat uitgangspunt in strijd zijn en vanuit het oogpunt van de algehele boedelafwikkeling niet zorgvuldig. Overall gezien, zo geeft het ministerie aan, zijn de mogelijkheden om de 100+ spaarders bij hun klachten bij te staan beperkt, echter als zich mogelijkheden voordoen ('stille diplomatie'), dan zullen die serieus worden overwogen. Het ministerie vraagt er begrip voor dat het vaak niet mogelijk zal zijn om inspanningen in dit kader in de openbaarheid te brengen.

De spaarders merken op dat zij het vreemd vinden dat de minister in stille diplomatie blijkbaar oproept tot een faire gelijke behandeling, maar dat de minister IJsland niet aanspreekt op de discriminatie tegen diezelfde spaarders.

De spaarders hebben diverse suggesties gedaan over hoe dat zou kunnen, onder andere door hun vorderingen in de leningsovereenkomst mee te nemen. Iedere andere oplossing is uiteraard net zo goed.

Ten aanzien van het meenemen van de vorderingen van de spaarders bij de onderhandelingen over de leningsovereenkomst merkt het ministerie op dat op dit moment (11 maart 2009) geen sprake is van nieuwe onderhandelingen over de leningsovereenkomst. De onderhandelingen met de IJslandse staat gingen echter over de - wat Nederland betreft onbetwistbare - verplichting die het IJslandse depositogarantiefonds heeft om een minimumbedrag van 20.887 euro uit te keren en de garantstelling daarvoor door de IJslandse staat. De vordering van de 100+ spaarders valt niet binnen de scope van die onderhandelingen. De 100+ spaarders hebben voor het gedeelte van hun spaartegoed dat niet onder het depositogarantiestelsel (DGS) valt een vordering op de boedel. Volgens het ministerie is het binnen de Nederlandse spelregels rondom bescherming van spaarders ook aan de spaarders zelf om voorbij de bescherming van het depositogarantiestelsel, voor hun eigen zaak op te komen. De spaarders stellen dat leden van de vaste commissie voor financiën van de Tweede Kamer herhaaldelijk de minister heeft verzocht om deze spelregels ruimer te nemen, en waar mogelijk de spaarders bij te staan.